

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 9.9.2026
SWD(2026) 568 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
millega kehtestatakse meetmete raamistik liidu innovatsiooniökosüsteemi tugevdamiseks
ja muudetakse määrust (EL) 2017/1001 (Euroopa innovatsioonimäärus)

{COM(2026) 567 final} - {SEC(2026) 567 final} - {SWD(2026) 567 final}

Kokkuvõte
Mõjuhinna Euroopa innovatsioonimääruse kohta
A. Vajadus meetmete järele
Milles probleem seisneb ja miks on see ELi tasandi probleem?
Euroopa Liit (EL) on maailmas üks teadusuuringute liidreid, kuid tema saavutused innovatsiooni alal ja äriiline edu ei ole samal tasemel nagu see eesrindlik positsioon eeldaks. Liiga palju Euroopas välja töötatud uuendusi ei jõua kunagi kas turule või ühe riigi piiridest kaugemale või ei too kaasa uute kasvusektorite teket. Viimaste aastate jooksul on liit astunud märkimisväärsed samme nende probleemide lahendamiseks. ELi rahastamisprogrammid, nagu „Euroopa horisont“, innovatsioonifond, „Digitaalne Euroopa“ ja „InvestEU“, samuti algatused, mis on suunatud kapitaliturgude süvendamisele ja Euroopa teadusruumi kindlustamisele, on üldisi innovatsioonitingimusi parandanud. Sellest hoolimata püsivad mõned suured takistused, eriti mis puudutab teadusuuringute tulemuste turule jõudmist. Kuna intellektuaalomandi hindamine on killustatud, kulukas ja ebapiisavalt standarditud, mis takistab intellektuaalomandi rahalise väärtuse määramist ja piirab rahastamisvõimalusi, on ELil jätkuvalt raske innovatsiooni turustada ja laiendada. Lisaks sellele on teadus- ja arendustegevuse alased hanked kui vahend teadusuuringuid ja innovatsiooni toetada endiselt alakasutatud. Teadus- ja arendusteenuste hangete vallas valitsev õiguskindlusetus koos eri riikide varieeruvate normide ja tavadega pärsib piiriüleste teadus- ja arendustegevuse alaste hangete käivitamist ning uuenduslike lahenduste levikut ühtsel turul.
Mida tahetakse saavutada?
Üldeesmärk on parandada ühtse innovatsioonituru toimimist, vähendades uuenduslike lahenduste väljatöötamise, katsetamise ja laialdasema kasutuselevõtu teel seisvaid tõkkeid ning kiirendades nii nende turustamist ELis. Konkreetsed eesmärgid on järgmised: i) vähendada järgmise nelja aasta kestel hindamiskulusid ning laiendada intellektuaalomandiõiguste litsentsimist ja üleandmist ELis, ii) suurendada järgmise viie aasta kestel kulutusi teadus- ja arendusteenuste hangetele ja iii) suurendada järgmise viie aasta kestel ELis pärinevate teadus- ja arendustegevuse tulemusel loodud lahenduste hanked.
Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus (subsidiiaarsus)?
Kõnealuse algatusega käsitletavatel probleemidel on selge piiriülene mõõde ja liikmesriigid ei saa neid üksi tõhusalt lahendada. Innovatsiooni ökosüsteemid, turud ja väärtusahelad on järjest enam piiriüleised, kuid eri riikide erisustest tulenevalt on regulatsioon ja turutingimused endiselt killustatud. Lisaks ei suuda üksikud liikmesriigid saavutada innovatsiooni turustamiseks ja levitamiseks vajalikku novaatorite, investorite, ostjate ja kasutajate kriitilist massi. Kõige tõhusam viis tuvastatud probleeme lahendada on seega ELi tasandi meede. Eri riikide varieeruvad normid ja tavad pärsivad novaatorlike ettevõtete osalemist piiriülestel teadus- ja arendustegevuse alastel hangetel ning piiravad võimalust piiriüleseid hanked korraldada. Ühtne raamistik, mis loob võimalused kogu ühtsel turul ja lihtsustab piiriüleseid hanked, saab ilmavalgust näha ainult liidu meetme tulemusena. Ka ei saa ükski liikmesriik üles ehitada intellektuaalomandi hindamise raamistikku, mida tunnustatakse ja usaldatakse kogu ühtsel turul. Seega on intellektuaalomandi parema hindamise, rahastamise ja piiriülese kasutamise saavutamiseks vaja ühtset ELi lähenemist.
B. Lahendused
Millised on olemasolevad poliitikavariandid eesmärkide saavutamiseks?
Lisaks lähtestsenaariumile vaeti mõjuhinna käigus kolme võimalikku meetet, kusjuures kõigi

nende puhul olid võimalikud eri valikud/versioonid.

1. meede. Luua intellektuaalomandi hindamise metoodika ja lihtsustada litsentsimist.

1. meetme puhul kaaluti mitut, erineva ulatuse ja kohaldamisalaga versiooni. Versiooni A kohaselt tehtaks EUIPO-le Euroopa innovatsioonimäärusega ülesandeks töötada välja kogu ELis kehtiv intellektuaalomandi hindamise raamistik. Versiooni B puhul keskendutaks kogu ELi hõlmava intellektuaalomanditehingute järelturuna toimiva e-turu loomisele. Versiooni C kohaselt saaks EUIPOst ELi-ülene intellektuaalomandi pädevuskeskus, kelle roll on pakkuda intellektuaalomandi hindamise alast nõustamist, koolitust ja tuge. Versioon D on kombinatsioon hindamisraamistikust ja turust, versioonis E aga on koos kõik kolm elementi, nii et selle puhul on tegu kõige kaugeleulatuvama lähenemisega intellektuaalomandil põhinevat rahastamist takistavate probleemide lahendamisele.

2. meede. Kehtestada teadus-ja arendustegevuse alaste avalike hangete – sealhulgas piiriüleste hangete – kord ning eeskirjad innovatsioonisõbralike meetodite kasutamise soodustamiseks teadus-ja arendustegevuse alaste hangete puhul. Selle meetme puhul kaaluti kaht versiooni. Versiooni A kohaselt soovitatakse avaliku sektori hankijatel kasutada teadus-ja arendustegevuse alaste hangete puhul innovatsioonisõbralikke meetodeid, versiooni B puhul oleks selliste meetodite kasutamine teadus-ja arendustegevuse alaste hangete korral avaliku sektori hankijatele kohustuslik.

3. meede. ELis välja töötatud lahenduste eelistamine teadus-ja arendustegevuse alaste avalike hangete korral. Selle meetme puhul kaaluti kolme versiooni. Versiooni A kohaselt oleksid ELis välja töötatud lahendused teadus-ja arendustegevuse alaste avalike hangete puhul eelistatud, kuid see ei oleks kohustuslik. Versiooniga B hakkaks teadus-ja arendustegevuse alaste avalike hangete puhul kehtima ELis välja töötatud lahenduste eelistamise kohustus koos paindlikkusklausega, mis võimaldaksid ELi-välistel tarnijatel hankes osaleda, kui liidus ei leidu küllaldaselt sobilikke pakkujaid või kui nõuete täitmisega kaasneksid ebaproportsionaalsed kulud. Versiooni C kohaselt oleks ELis välja töötatud lahenduste eelistamine teadus-ja arendustegevuse alaste avalike hangete puhul rangelt kohustuslik ja puuduksid erandid avaliku sektori hankijatele.

Millised on eri sidusrühmade seisukohad? Kes millist varianti toetab?

Ulatuslik sidusrühmadega konsulteerimine näitab, et üldiselt ollakse üksmeelel vajaduses võtta uuenduslike lahenduste turustamise edendamiseks meetmeid ELi tasandil.

Valdavalt toetasid sidusrühmad meetmeid, millega parandada intellektuaalomandi hindamist ja selle rahalise väärtuse määramist. Vastajad juhtisid tähelepanu usaldusväärsete ja laialdaselt tunnustatavate intellektuaalomandi hindamise standardite puudumisele, idu- ja kasvufirmade kasinatele kogemustele intellektuaalomandi hindamisel ning sellest tingitud raskustele rahastamisvõimaluste leidmisel. Sektori esindajad, idufirmad ja ettevõtjate ühendused leidsid, et suur takistus kapitali kaasamisel on immateriaalse vara hindamine, samas kui enamik sidusrühmi toetas ideed töötada välja kogu ELis kehtiv intellektuaalomandi hindamise metoodika, et suurendada intellektuaalomandi võrreldavust, usaldusvärsust ja piiriülest kasutamist.

Lisaks sellele väljendasid sidusrühmad suurt toetust meetmetele innovatiivsete lahenduste hangete tõhustamiseks. Vastajad leidsid, et praegused hankemenetlused on tarbetult keerukad, aeglased ja liikmesriigiti erinevad ning see piirab novaatorlike ettevõtete ja idufirmade osalust. Avaliku sektori asutused, ettevõtjate ühendused, VKEd ja idufirmade esindajad toetasid mõtet luua spetsiaalne teadus-ja arendustegevuse alaste hangete raamistik, mis võimaldaks suuremat õiguskindlust, lihtsustaks piiriüleseid hankesid, soodustaks hangete innovatsioonisõbralikkust ja vähendaks novaatorlike ettevõtete ees seisvaid tõkkeid. Paljud sidusrühmad toetasid lisaks sellele kvaliteedi- ja toimivuspõhiste kriteeriumide ulatuslikumat kasutamist selle asemel, et keskenduda

pelgalt	madalaima	hinnaga	pakkumustele.
Peale selle pooldasid paljud sidusrühmad mõtet luua suurem selgus seoses sellega, kuidas hanked võivad suurendada Euroopa tehnoloogilist suveräänsust ja vähendada strateegilist sõltuvust, sealhulgas lähtudes hangete puhul eesmärgist toetada Euroopa uuenduslike lahenduste väljatöötamist ja kasutuselevõttu.			
C. Eelistatud poliitikavariandi mõju			
Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) eelised?			
Lähtestsenaariumiga võrreldes toetab eelistatud variant komisjoni lihtsustamiskava, kuna sellega vähendatakse halduskoormust ja ühtse turu õiguslikku killustatust. Eelduste kohaselt on sellest tulenev halduskulude netosääst esimesel rakendusaastal ligikaudu 1,1 miljardit eurot (kusjuures juba on arvesse võetud kohandamisega seotud kulud). Lisaks sellele peaks eelistatud variant olema majanduslikus mõttes märkimisväärselt kasulik, kuna see parandab novaatorlike ettevõtete jaoks rahastamisvõimalusi ja suurendab nõudlust uuenduslike lahenduste järele. Intellektuaalomandi hindamise suurem ühtlustatus aitab eelduste kohaselt kaasata intellektuaalomandil põhineva rahastamise vallas aastas täiendavad 10,2 miljardit eurot ning teadus-ja arendustegevuse alaste hangete täiustatud raamistik peaks suurendama novaatorlike ettevõtete turuvõimalusi ja tootma aastas hinnanguliselt 25,9 miljardit eurot lisakasumit. Makromajanduslikult kasvatab Euroopa innovatsioonimäärus ELi SKPd kümne aasta jooksul lähtestsenaariumiga võrreldes hinnanguliselt umbes 0,25–0,42%. See tähendab, et kümme aastat pärast rakendamist on SKP kasv kokku kuni 452 miljardit eurot ja loodud on umbes 507 000 uut töökohta.			
Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) kulud?			
Eelistatud variandi kulud on piiratud ja seisnevad peamiselt avaliku sektori asutuste ja hankijate ühekordsetes kohandamisega seotud kulutustes intellektuaalomandi hindamise ja kommertskasutusele eelnevate hangete uute raamistike kasutuselevõttule. Hinnangute kohaselt on need kulud oluliselt väiksemad kui halduskulude sääst, mis tuleneb suuremast ühtlustamisest, õigusselgusest ja lihtsustamisest kogu innovatsiooni ökosüsteemi ulatuses. Lisaks sellele tingib eelistatud variant piiratud kaudse majandusliku kulu seoses meetmetega EList pärinevate uuenduslike lahenduste kasutuselevõtu soodustamiseks. Need kulud on hinnanguliselt umbes 464 miljonit eurot. Üldiselt peaks eelistatud poliitikavariandist saadav kasu olema oluliselt suurem kui selle kulu.			
Milline on mõju VKEdele ja konkurentsivõimele?			
Eelistatud poliitikavariant suurendab eelduste kohaselt Euroopa majanduse konkurentsivõimet, kuna see parandab novaatorlike ettevõtete juurdepääsu rahastamisele, loob rohkem võimalusi uuenduslike lahenduste turuletoomiseks ja toetab innovatsiooni levikut kogu ühtsel turul. Samuti peaks see uuenduslike Euroopa lahenduste väljatöötamist ja kasutuselevõttu lihtsustades andma panuse ELi tehnoloogilisesse konkurentsivõimesse ja strateegilisse autonoomiasse. VKEdele ja idufirmadele peaks eriti kasulik olema intellektuaalomandi hindamise ulatuslikum ühtlustamine, mis vähendab kulusid, parandab intellektuaalomandil põhinevaid rahastamisvõimalusi ja lihtsustab intellektuaalomandi turustamist. Samuti on neile eelduste kohaselt kasulik teadus-ja arendustegevuse alaste hangete innovatsioonisõbralikud menetlused, mis vähendavad takistusi osalemisel ja loovad novaatorlike ettevõtetele turul uusi võimalusi.			
Kas on ette näha märkimisväärset mõju riikide eelarvetele ja ametiasutustele?			

Ette ei ole näha märkimisväärselt negatiivset mõju liikmesriikide eelarvetele ega ametiasutustele. Hoolimata ametiasutuste ja avaliku sektori hankijate mõningastest ühekordsetest kohanemisega seotud kuludest uute raamistike rakendamiseks peaks selle kuhjaga korvama halduskulude sääst, mis tuleneb kommertskasutusele eelnevate hangete menetluste ühtlustamisest ja lihtsustamisest.

Kõik ELis kehtiva intellektuaalomandi hindamise raamistiku väljatöötamise ja käitamisega seotud kulud kannab Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO) ja need kaetakse ameti enda eelarvest. Eelduste kohaselt ei ole täiendavad vahendid ELi eelarvest või liikmesriikidelt vajalikud.

Kas on oodata muud olulist mõju?

Lisaks mõjule, mida Euroopa innovatsioonimäärus avaldab SKP-le ja tööhõivele, on see eelduste kohaselt kasulik ka ühiskonnale laiemalt, kuna sellega suurenevad võimalused viia kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise vastu suunatud tehnoloogia alase teadustöö tulemused turule.

Kuidas on lugu proportsionaalsusega?

Eelistatud poliitikavariant võimaldaks saavutada algatuse eesmärgid ja oleks samas tuvastatud probleemidega proportsionaalne. Liikmesriigiti erinev lähenemine ei suudaks tagada küllaldast õiguskindlust, et käivitada teadus-ja arendustegevuse alaseid hankeid kõikjal liidus, ja takistaks jätkuvalt piiriüleseid hankeid. Ka intellektuaalomandi hindamine püsiks ühtse ELi raamistikuta killustatuna ning vähendaks nii intellektuaalomandi võrreldavust, usaldusväärsust ja tõhusat kasutamist kogu ühtsel turul.

D. Järeldused

Hiljemalt neljandaks aastaks pärast jõustumist ja seejärel iga viie aasta tagant hindab komisjon kõnealust määrust selle eesmärkide saavutamise seisukohast ning esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele selle kohta aruande.